

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูส่วนจังหวัด สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนความคิดเห็นและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูส่วนจังหวัด สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปสร้างเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่และครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานพิเศษ ตลอดจนเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะเฉพาะตัวครู นอกจากนี้ยังมุ่งสร้างหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบอีกด้วย

ประชากร (Population) ประชากรที่ให้ความเห็นในการวิจัยครั้งนี้คือครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม จำนวนที่มีอยู่ทั้งหมดในรายงานประจำเดือนพฤศจิกายน ปีการศึกษา 2521 ซึ่งวิธีการสุ่มตัวอย่างนั้น บางกลุ่มใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา (Random sampling) บางกลุ่มใช้วิธีคัดเลือกตามความมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

1. การสุ่มโรงเรียน สุ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก ของทุกอำเภอและกิ่งอำเภอในจังหวัดนครพนม โดยแยกสุ่มร้อยละ 50 ของโรงเรียนขนาดใหญ่ และร้อยละ 50 ของโรงเรียนขนาดเล็ก ใ้จำนวนโรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนโรงเรียนที่ضمเป็นกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอและกิ่งอำเภอ	จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น		จำนวนโรงเรียนที่ضمได้		รวมจำนวนโรงเรียนที่ضمได้
	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	
เมืองนครพนม	15	49	8	25	33
ท่าอุเทน	12	62	6	31	37
ศรีสงคราม	5	40	3	20	23
นาหว้า	7	15	4	8	12
บ้านแพง	2	40	1	20	21
ปลาปาก	3	42	2	21	23
เรณูนคร	6	31	3	16	19
ธาตุพนม	10	37	5	19	24
นาแก	9	55	5	26	33
มุกดาหาร	9	57	5	29	34
นิคมคำสร้อย	2	24	1	12	13
คอนताल	1	34	1	17	18
คำชะอี	11	42	6	21	27
หว้านใหญ่	3	7	2	4	6
ดงหลวง	-	16	-	8	8
รวม	95	551	52	279	331

2. การสุ่มตัวอย่างประชากรดำเนินการดังนี้

2.1 การสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูใหญ่ ใสร้อยละ 100 ของครูใหญ่ของโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ได้จำนวนทั้งสิ้น 331 คน

2.2 การสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้ช่วยครูใหญ่ ใสร้อยละ 100 ของผู้ช่วยครูใหญ่ ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งสิ้น 55 คน

2.3 การสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาดำเนินการดังนี้

2.3.1 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Simple random sampling โดยสุ่มร้อยละ 50 ของครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา จากโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งสิ้น 1185 คน

2.3.2 สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ คัดเลือกครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาที่ปฏิบัติงานพิเศษด้วย เป็นจำนวนร้อยละ 50 ของครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา จากโรงเรียนขนาดใหญ่ในกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งสิ้น 814 คน

หมายเหตุ

สาเหตุที่เลือกกลุ่มตัวอย่างครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาที่ปฏิบัติงานพิเศษด้วย โดยเลือกสุ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่ นั้น เพราะว่าในโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีครูที่ปฏิบัติงานพิเศษ

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนตัวอย่างประชากรของแต่ละอำเภอและกิ่งอำเภอในจังหวัดนครพนม

ตัวอย่าง ประชากร อำเภอ หรือ กิ่งอำเภอ	ครูใหญ่	ผู้ช่วย ครูใหญ่	ครูประจำ ชั้นหรือครู ประจำวิชา ของโรงเรียน ขนาดเล็ก	ครูประจำชั้น หรือครูประจำ วิชาของ โรงเรียน ขนาดใหญ่	รวม
เมืองนครพนม	33	8	115	109	265
ท่าอุเทน	37	6	128	87	258
ศรีสงคราม	23	3	112	46	184
นาหว้า	12	4	35	59	110
บ้านแพง	21	1	81	25	128
ปลาปาก	23	1	79	24	128
เรณูนคร	19	3	69	54	145
ธาตุนคร	24	6	92	90	220
นาแก	33	5	133	71	242
มุกดาหาร	34	7	110	93	244
นิคมคำสร้อย	13	1	49	19	82
คอนताल	18	1	42	12	73
คำชะอี	27	6	98	97	228
หวานใหญ่	6	2	15	20	43
คงหลวง	8	0	27	0	35
รวม	331	55	1185	814	2385

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก่อนจะสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูส่วนจังหวัด สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในหน้าที่ของครูแต่ละตำแหน่ง วิธีการประเมินผลงานบุคคลจากเอกสารระเบียบการงานวิจัยและหนังสือต่าง ๆ นอกจากนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูใหญ่ประธานกลุ่มโรงเรียน ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม เกี่ยวกับหน้าที่ที่แต่ละคนปฏิบัติจริงเกี่ยวกับงานพิเศษ เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะตัวครูที่พึงปรารถนา ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบ หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบประเมินผลงานและแบบสอบถามความคิดเห็น

* หลังจากได้สร้างแบบประเมินและแบบสอบถามเหล่านี้แล้ว ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ เพื่อพิจารณาแก้ไข และได้จัดพิมพ์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัด 1 ท่าน, หัวหน้าส่วนการศึกษา 1 ท่าน, หัวหน้าหมวดการศึกษา 3 ท่าน, ศึกษาธิการอำเภอ 2 ท่าน, ศึกษาพิเศษ 2 ท่าน, ครูใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม 6 ท่าน, ผู้ช่วยครูใหญ่ 3 ท่าน, ครูประจำชั้นและครูประจำวิชา 5 ท่าน, นิสิตปริญญาโทปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 5 ท่าน และอาจารย์พิเศษของแผนกวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1 ท่าน รวมผู้ทรงคุณวุฒิเป็นจำนวนทั้งสิ้น 29 ท่าน

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง มีการปรับปรุงเกี่ยวกับการใช้ภาษาให้สั้นลงโดยยังคงความหมายเดิมไว้ รวมทั้งจำนวนข้อในแบบประเมินก็ยังคงไว้เช่นเดิมต่อนั้นจึงนำไปจัดพิมพ์เพื่อเป็นเครื่องมือในการสอบถามความเห็นของครูในกลุ่มตัวอย่างต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. แบบสอบถามซึ่งสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 แบบ ซึ่งได้แก่

แบบประเมินหมายเลข 1 แบบประเมินผลงานครูใหญ่ ใช้สอบถามความเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูใหญ่

แบบประเมินหมายเลข 2 แบบประเมินผลงานผู้ช่วยครูใหญ่ ใช้สอบถามความเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูใหญ่

แบบประเมินหมายเลข 3 แบบประเมินผลงานครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา ใช้สอบถามความเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลปฏิบัติงานของครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา

แบบประเมินผลหมายเลข 4 แบบประเมินผลงานพิเศษ ใช้สอบถามความเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานพิเศษ

แบบประเมินผลหมายเลข 5 แบบประเมินคุณลักษณะเฉพาะตัวครู ใช้สอบถามความเห็นเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะเฉพาะตัวครู

แบบประเมินแต่ละแบบแบ่งเป็นตอน ๆ ดังนี้

แบบประเมินหมายเลข 1 - 5 แต่ละแบบแบ่งเป็น 3 ตอน คือ...

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับรายการที่จะให้ประเมิน

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับรายการที่จะเสนอแนะเพิ่มเติม

สำหรับจำนวนข้อของรายการประเมินในตอนที่ 2 ของแต่ละแบบประเมินจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสำคัญของข่ายความรับผิดชอบของครูในแต่ละตำแหน่ง ซึ่งแบบประเมินดังกล่าวมีจำนวนรายการประเมินดังนี้.-

แบบประเมินหมายเลข 1 แบบประเมินผลงานครูใหญ่ 46 ข้อ

แบบประเมินหมายเลข 2 แบบประเมินผลงานผู้ช่วยครูใหญ่ 36 ข้อ

แบบประเมินหมายเลข 3 แบบประเมินผลงานครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา 31 ข้อ

แบบประเมินหมายเลข 4 แบบประเมินผลงานพิเศษ 20 ข้อ

แบบประเมินหมายเลข 5 แบบประเมินคุณลักษณะเฉพาะตัวครู 30 ข้อ

ข. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบซึ่งสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและคำถามแบบปลายเปิด ได้แก่แบบประเมินหมายเลข 6 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบ แยกออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับรายการสอบถาม 17 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับรายการสอบถามความคิดเห็นและเหตุผล 4 ข้อ

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับรายการที่จะเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากหัวหน้าส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ถึงหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการแจกและเก็บแบบสอบถามของผู้จัดการแจกและเก็บแบบสอบถามได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2522 โดยผู้วิจัยออกแจกแบบสอบถามให้หัวหน้าหมวดการศึกษาในทุกอำเภอและทุกกิ่งอำเภอ แล้วหัวหน้าหมวดการศึกษาได้ช่วยเหลือในการแจกและเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามคืนจากอำเภอและกิ่งอำเภออีกทีหนึ่ง การดำเนินการเรื่องนี้เสร็จสิ้นในวันที่ 5 มีนาคม 2522 รวมใช้เวลารวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 22 วัน จำนวนแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืนมาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3

แสดงจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืนมา

ชื่อแบบสอบถาม	จำนวนที่แจก	จำนวนได้รับคืน	ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ
แบบประเมินผลงานครูใหญ่	331	331	100
แบบประเมินผลงานครูช่วยครูใหญ่	55	55	100
แบบประเมินผลงานครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา	1,999	1804	90.25
แบบประเมินผลงานที.เกษ	814	732	89.93
แบบประเมินคุณลักษณะเฉพาะตัวครู	2,385	2172	91.07
แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบ	2,385	2166	90.82
รวม	7,969	7260	91.10

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิเคราะห์ข้อมูล โดย
ใช้การอยละ
2. สำหรับความเห็นของกลุ่มประชากรที่มีต่อแบบสอบถาม (แบบประเมิน
หมายเลข 1 - 5) วิเคราะห์จากค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละรายการประเมินในแต่ละแบบ
ประเมิน รายการประเมินข้อใดมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่ากลุ่มตัว
อย่างไม่เห็นด้วย แต่ทุกรายการประเมินข้อใดมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้
แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นด้วยที่จะนำรายการข้อนั้นไปใช้เป็นเกณฑ์ประเมินผลการ
ปฏิบัติงานของข้าราชการครูส่วนจังหวัด สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมต่อไป
ซึ่งลำดับขั้นในการหาค่าเฉลี่ยมีดังนี้

ก. หาค่าความถี่ของแต่ละรายการประเมิน

ข. เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละรายการมีดังนี้

ของ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

ของ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก ให้ 4 คะแนน

ของ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ของ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน

ของ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

ค. เอาความถี่คูณคะแนนในแต่ละช่องแล้วหาค่าคะแนนรวมของแต่ละ
รายการ แล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean)

หลังจากนั้นหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายการประเมินแต่ละ
ข้อด้วย

3. ส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานและ
การพิจารณาความดีความชอบ (แบบประเมินหมายเลข 6) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำ
ข้อคิดเห็นแต่ละข้อมาหาการอยละ เพื่อดูเปอร์เซ็นต์ของผู้เห็นด้วย ถ้าเกินกว่าการอยละ 65

จะนำรายการนั้นมาเป็นแนวในการวางหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการประเมินผล
การปฏิบัติงาน และการพิจารณาความดีความชอบต่อไป

สำหรับคำตอบแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
(Context analysis) ของคำตอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร

$$\text{การร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ของทั้งหมด}} \times 100$$

2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ใช้คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนน
ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรายการประเมินแต่ละข้อของแบบประเมินแต่ละแบบ
ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง¹

¹ J.P. Guilford, Fundamental Statistics in Psychology and Education (New York: McGraw-Hill Book Co., 1956), p. 44.

3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ใช้คำนวณสภาพการกระจายของความเห็นของครู ในกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ รายการประเมิน
แต่ละข้อของแบบประเมินแต่ละแบบ ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N(\sum X^2) - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X$ แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$ แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง ¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ George A. Ferguson, Statistics Analysis in Psychology and Education (New York: McGraw-Hill Book Co., 1966), p. 67.